

Ədəbi mühitdə kifayət qədər sayılıb-seçilən və sevilən tanınmış imzalarından olan filologiya elmlər doktoru, professor Rafiq Yusifoğlunun "Cəh-Cəh" kitabını oxucularımıza gözəl bir ədəbiyyat nümunəsi kimi təqdim edərəm. Bu kitab haqqında yazmaq məsuliyyətinin vahiməsi məni üstələsə də, öz fikirlərimi ifadə etmək həvəsi məni qalib gəldi. Digər kitablarında olduğu kimi, bu topludakı şeirlərində də hadisələri, əhvalatları təkcə insan amili ilə yekunlaşdırmır, insanın mənəvi dünyası ilə əlaqədar özünəməxsus şərhlər verir, sətraltı informasiyalarla oxucuya müəyyən eyham vurur.

Kitabı mütaliyə etdikdən sonra görürsən ki, R. Yusifoğlunun dil ehtiyatı zəngindir, çünki şairin insan kimi tələbkar, təvazökar, istedadlı və zəhmətkeş ruhu onun üslubuna və ədəbi lüğətinə təsir göstərmişdir. Bu kitabı əvvəldən axıra kimi 2-3 dəfə heca-heca, misra-misra oxumağıma baxmayaraq, növbəti də-

düşməne nifrətini duyuruq. gözlərimizin qarşısına böynübükük, gözü yaşlı, isti yuvası pə-rən-pə-rən olmuş şəhid balası gəlir, düşməne nifrət hissimiz alovlanır, şairlə birgə ağlayır, şəhid övladının halına acı-acı yanırıq.

*Sayıv vətənsiz keçən
Həftələri, ayları...
Yaddaşında kükrəyir
Hey xatirə çayları...
Mən Sakit okeanda
Xəzərimi düşündüm.
Həsrət yelləri əsdi,
Yay günündə üşüdüm...
Babalar düz deyirmiş:
Vətən olmaz qürbətdən.
Okean kiçik imiş
Qəlbimdəki həsrətdən...*

Burada sənətkarın milli qüruru hiss olunur. Vətəninə ayrı qalan müəllifin Sakit okean boyda yurd həsrətini görürük, dünyanın hara-

*Dağlara gedən
Yollar bağlanıb.
Çəmənin ananın
Köksü dağlanıb. -*

*Dikilib uzaqlara,
Yol çəkən gözlər dolur...
Şəkildən nə oğul, qız
Nə də ki, nəvə olur...
Ancaq gözəldi ömrün
Qışı da, baharı da...
Şəkillər də xoşbəxtidi,
Elə onlara baxan
Qoca ilə qarı da...*

*Pilla-pilla rəflərdə
Düzülüb qatar-qatar.
Elə bil ki, sehrli
Pillələrdi kitablar.
Onlarla qalxmaq olar*

Rafiq Yusifoğlunun oxucularla yeni görüşü

fə oxuyarkən ilk dəfə oxuyurmuş, tamamilə dərk etmədiyim fikirlərə rast gəlirəm. Sadəcə şairin fərqli deyim tərzinə, orijinal üslubuna heyran qalırəm. Şairin ürəyimizə nüfuz edən sətraltı mənalarda, acı cyhamlarında, həzin ovqatında, oxucuda tanış olmayan duyğuları oymatmaq bacarığında - insan münasibətindəki ziddiyyətləri duymaq, oxucu qəlbinin qaranlıq guşələrinə nüfuz etmək, fərqlilik, orijinallıq və şairin heç kimə bənzəməyən dəsti-xətti və imzası var. Səbəbi? Səbəb birdir: istedadı, eləcə də xalq həyatını, folkloru, tariximizi, insan təbiətinin dərinliyini bilməsi və əlbəttə gözəl qələmi... Bir nümunəyə diqqət edək:

*Üzünə təbəssüm qonub,
Ruhu çevrilib kölgəyə.
O, ucadan nəzər salır
Qurub tikdiyi ölkəyə...
Kimin həddi var ki,
burda Ağac kəsə,
ya gül dərə...
Sanki rəhbərin heykəli
Keşik çəkir çiçəklərə...*

- şairin Ulu Öndərə rəğbətini kökündə də yenə Vətənə tükənməz sevgisi dayanır. O, misralarında Ulu Öndəri əzizləyir, onun məğrur heykəlini əzəmət simvolu kimi təqdim edir, göstərir ki, hətta ölümündən sonra da Ulu Öndərin ruhu xalqına bağlıdır, parkda ucaldılan abidəsi belə, sanki vətəninin hər daşına, hər çiçəyinə, xalqına keşik çəkir, onun təbiətini, gözəlliyini qoruyur.

R. Yusifoğlu əsərlərindəki vətənpərvərlik motivini ayrı-ayrı şeirlərində təkrarən, lakin hər dəfə yeni fikirlərlə ifadəsini görürük. Məni bir oxucu və Azərbaycan vətəndaşı kimi mü-təəssir edən daha bir şeirinə diqqət edək:

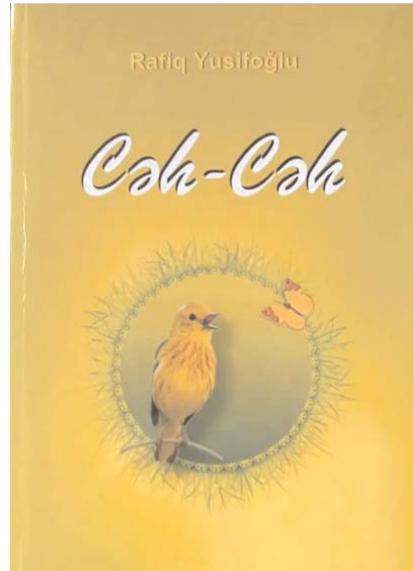
*Xoş gəlmisən, təzə il,
Bizim odlar elinə!
Ümidimiz sənədi,
Dön zəfərlər ilinə!*

*Düşməni çör-çöp kimi
Aparsın dəli sellər.
Qayatsın yuvasına
Bizim obalar, ellər...*

Bu şeirin yazılma tarixinə baxsaq, bir il öncə qələmə aldığı görürük. Burada məni ən çox şairin uzagörənliyi duyğulandırdı, doğrudan da, 3000-ə yaxın şəhidin qanı, canı bahasına zəfər ilinə döndü bu il, tariximizi qızıl hərfələrlə yenidən yazdıq. Bu şeirində də, obrazlılığa, bədiiyyə, sətraltı mənaya xüsusi tələbkarlıqla yanaşan şair həssas uzaqgörənliyi ilə bədii zövqümüzü, duyğularımızı qidalandırır və cilalayır.

*Dik dur, şəhid balası!
Ucalt nifrət qalası.
Tökülən bir gül qan
Deyil yerdə qalası.*

Bu şeirdə eyni etirazı, eyni münasibəti görürük.. Bu sətirlərin zahirən sakit görünüşü arxasında şair qəlbinin ağrıları, sızılıtlarını və

sında olur-olsun cənnətini vətəninə arayan şairin qəriblik hissini duyuruq, çünki onun üçün Vətən heç nə ilə, dünyanın heç bir gözəlliyi ilə müqayisə oluna bilməz. Yaxud da:

*Vurulmuşam sənə mən,
Qürur dolur sinəmə,
Seyr etdikcə səni mən,
Yorulmaz gözüm, vətən!*

Müqayisə üçün başqa bir nümunəyə diqqət edək:

*Elə bil ki, bu körpə
O şarla alır nəfəs...
Bilirsiniz hardandı
Bu sonsuz sevgi, həvəs?
Püləyərkə doldurub,
Həmin şarı atası.
Döyüşdə şəhid olub,
Bu qız qalıb atasız... -*

Burada kiçik qızığızın bədii portretindəki təsvirdə gərginlik sona qədər bizi incidir, şəhid balasının ömürlük mənəvi iztirabını görürük.

Bu hadisə şairin ürəyini ağrıtmış, onu şeirə köçürmüşdür.

Elə bil ki, oxucunun həyata münasibəti, psixoloji durumu, sevdüyü bədii təsvirlər, xalq deyimləri həssas bir ustalıqla şairin yaradıcılığında ifadələrə qaynaq qatılmışdır.

*Aldansaq bu sükutun,
Səssizliyin səsinə,
Küçədə tuş gələrik
Biz virus gülləsinə...*

*Ön cəbhədə həkimlər
Gecə-gündüz döyüşür!
Onlar xəstə dünyanın
Havasını dəyişir...
"Qərib yaz" şeirində isə oxuyuruq:
Qorxunc virusa
Sinə gəribdir.
- Bu il gələn yaz
Sanki qəribdir...*

*Göyün yeddi qatına.
Ancaq kitab qoyulmaz
Ayaqların altına...
Bu pillələri yalnız
Gözərlə qalxmaq olar...
Hikmət mərtəbəsinə
Sözərlə qalxmaq olar...*

Ayrı-ayrı şeirlərdən götürdüyümüz bu misralar oxucunu düşündürür, həyəcanlandırır. Kitablə tanışlıqdan sonra bir daha əmin oluruq ki, şairin ədəbi tərbiyə aldığı mühit onun şeirlərinin bədiiyini bu qədər güclü edən vasitəyə çevrilmişdir. Bildiyimiz kimi, R. Yusifoğlunun tələbəlik illəri İsmayıl Şıxlı, Məmməd Araz, H. Hüseyinzadə, Qasım Qasımsızadə, Xəlil Rza, Tofiq Bayram, Qabil, Fikrət Sadıq kimi görkəmli qələm adamlarının əhatəsində keçmişdir, babası Nuşirəvan müəllim dövrünün sayılıb-seçilən ziyalı olmuş, "Molla Nəsrəddin" satirik jurnalında "İstiot" təxəllüsü ilə çıxış etmişdir. Onun üçündür ki, şeirlərində xüsusi sətraltı mənə, axıcılıq, dərinlik, gözəllik və fərqlilik var. Onun hər ifadəsində sanki hər oxucunun duya bilməyəcəyi alt qatı var, ona görə üç nöqtəni bol-bol istifadə edir.

Şeirlərin sonuna baxsaq, bunu aydın görə bilərik. Bəzi odlu-alovlu girişlə başlayan şeirlər belə, sonda üç nöqtə ilə bitir. Diqqət edək:

*Mən Koroğluyam, Nəbiyəm,
Mən Əlyaram, Mübarizəm...
Nə qədər ki, haqsızlıq var,
Bitməyəcək mübarizəm!*

*Əvvəl-axır Qarabağda
Qara əllər yox olacaq.
Mübarizə bitməyincə,
Mübarizələr doğulacaq...*

Fəlsəfi məzmunlu şeirlərində belə şair mövqeyini, ürəyini, ruhunu görmək olur. Özü-nü söz meydanında Koroğlu, Nəbi, Əlyar, Mübariz hesab edən şairin haqsızlıqla mübarizəsinin bitməyəcəyini deyir. O qeyd edir ki, mübarizə bitməyincə Mübariz kimi Vətəni üçün canından keçən qəhrəmanlarımızın sayı çox olacaq. "Cəh-cəh" kitabında bütün mövzulara dair şerlərə rast gəldik. Bu da toplunu rəngarəng, oxunaqlı və maraqlı edir.

Oxucunu düşündürən, mənəvi aləmini əks etdirən, onu maraqlandıran və ifadə edən hansı mövzular varsa, gözəl şairimiz Rafiq Yusifoğlu bunu sənətkar dəqiqliyi ilə duymuş və kitabda gedən şeirlərdə yüksək sənətkarlıqla əks etdirmişdir.

"Cəh-cəh" kitabın bədii imkanları və xarakterik cizgiləri bərdə daha çox yaza bilərdim, lakin bir məqalədə onu ifadə etməyimiz üçün geniş meydan olmadığından düşünürəm ki, oxuculara ilkin təsəvvür yaratmaq üçün bu yazılanlar yetərlidir. Növbəti əbədi topluları həvəslə gözləyəcəyik. Gözəl və iti qələminiz oxardan düşməsin, gözəl və istedadlı şairimiz Rafiq Yusifoğlu!

Günəl Hüseynova